

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 59 0 Ps 026114 17 Rev
Banjaluka, 07.9.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci, u vijeću sastavljenom od sudija: Stake Gojković, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Senada Tice, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja „P.G. INC BiH“ d.o.o. iz Z., TC Z., koga zastupaju punomoćnici R.L., advokat iz Z., i R.K.Ć, advokat iz B.L., protiv tuženog DOO „MD P.c.“ iz B., koga zastupaju punomoćnici R.K., advokat iz B., i D.M., advokat iz B., radi isplate novčanog potraživanja, vrijednost predmeta spora 1.871.908,44 KM, i pravnoj stvari tuženog DOO „MD P.c.“ iz B., kao protivtužitelja (u daljem tekstu: tuženi), protiv tužitelja „P.G. INC BiH“ d.o.o. iz Z., kao protivtuženog (u daljem tekstu: tužitelj), radi naknade vrijednosti izvedenih radova i naknade štete, vrijednost predmeta spora 2.384.286,79 KM, odlučujući o reviziji tuženog-protivtužitelja izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 59 0 Ps 026114 16 Pž 4 od 27.01.2017. godine, na sjednici održanoj dana 07.9.2018. godine donio je

P R E S U D U

Revizija se djelimično usvaja i obje nižestepene presude djelimično preinačavaju tako da se utvrđuje da, pored iznosa utvrđenog prvostepenom presudom od 253.947,91 KM, postoji potraživanje tuženog prema tužitelju i u iznosu od 281.256,17 KM, slijedom čega se međusobna potraživanja tužitelja i tuženog prebijaju do iznosa od 535.204,08 KM i nalaže tuženom da tužitelju isplati iznos od 1.326.630,17 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 11.7.2013. godine do isplate i naknadi mu troškove parničnog postupka u iznosu od 28.615,05 KM.

U ostalom dijelu, kojim se pobijaju nižestepene presude u dijelu kojim je odbijeno potraživanje tuženog iz protivtužbe, preko iznosa dosuđenog nižestepenim i ovom presudom, revizija se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Okružnog privrednog suda u Bijeljini broj: 59 0 Ps 026114 13 Ps od 22.02.2016. godine utvrđeno je da postoji potraživanje tužitelja prema tuženom u iznosu od 1.861.834,51 KM. Utvrđeno je da postoji potraživanje tuženog prema tužitelju u iznosu od 253.947,91 KM. Stavom trećim iste presude određeno je da se međusobna potraživanja prebijaju do iznosa od 253.947,91 KM.

Naloženo je tuženom da tužitelju isplati iznos od 1.607.886,60 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 11.7.2013. godine, kao dana podnošenja tužbe, kao i da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 36.558,60 KM.

Odbijen je tužitelj sa tužbenim zahtjevom u dijelu potraživanja zakonske zatezne kamate za period počev od 31.8.2012. godine do 11.7.2013. godine i sa potraživanjem troškova parničnog postupka preko dosuđenog iznosa.

Stavom šestim iste presude odbijen je protivtužbeni zahtjev u dijelu kojim je tražena isplata naknade, s naslova vrijednosti izvedenih a neplaćenih radova i to za iznos od 653.927,02 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.3.2013. godine do isplate, kao i sa potraživanjem naknade štete u iznosu od 533.005,00 KM, kao stvarno pretrpljene štete, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 29.7.2013. godine do isplate i naknade štete u vidu izmakle koristi u iznosu od 6.892.898,61 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 30.12.2013. godine, kao i sa zahtjevom za naknadu troškova parničnog postupka.

Dopunskom presudom od 12.7.2016. godine odbijen je protivtužbeni zahtjev i u dijelu kojim je tražena isplata naknade s naslova vrijednosti izvedenih, a neplaćenih radova u iznosu od 123.400,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.3.2013. godine do isplate.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 59 0 Ps 026114 16 Pž 4 od 27.01.2017. godine, žalbe tuženog (izjavljene protiv osnovne i dopunske prvostepene presude) su djelimično uvažene i preinačena odluka o kamati tako da je obavezan tužitelj da tuženom na iznos od 253.947,91 KM isplati zakonsku zateznu kamatu počev od 15.3.2013. do 11.7.2013. godine, dok su u preostalom dijelu žalbe odbijene i obe prvostepene presude potvrđene, te je odbijen i zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava žalbe i takse na žalbu.

Blagovremenom revizijom tuženi pobija drugostepenu presudu „u dijelu kojim je žalba tuženog odbijena, a kojim su presuda prvostepenog suda i dopunska presuda istog suda potvrđene“ zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, što je dovelo „i do nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja“. Predlaže da se revizija usvoji i obje nižestepene presude preinače tako da se udovolji zahtjevu iz protivtužbe u ukupnom iznosu od 8.457.178,54 KM, sa zakonskom zateznom kamatom i tužitelj obaveže da mu naknadi cjelokupne troškove parničnog postupka, ili da se pobijana presuda, u dijelu koji se pobija revizijom, ukine i predmet, u tom dijelu, vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužitelj predlaže da se revizija odbije kao neosnovana.

Revizija je djelimično osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da mu tuženi, po osnovu nevraćenog dijela date pozajmice, plati iznos od 1.861.834,51 KM, sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka.

Predmet spora je i potraživanje tuženog iz protivtužbe, za koju je izričito naglasio da se radi o kompenzacionoj protivtužbi, ali je zahtjev (poslednji put uređen na zadnjem ročištu) ipak stavio tako da se obaveže tužitelj da mu isplati iznos od 8.457.178,54 KM, sa zakonskom zateznom kamatom na iznos od 1.031.274,92 KM od 15.3.2013. godine, na iznos od 533.005,00 KM počev od 29.7.2013. godine, kao dana podnošenja protivtužbe, a na iznos od 6.892.898,61 KM počev od 30.12.2013. godine, kao dana preinačenja protivtužbe, pa do konačne isplate, pri čemu je pojasnio da iznos od 1.031.274,92 KM obuhvata ukupnu vrijednost izvedenih, a neplaćenih radova (907.874,93 KM - neplaćeni radovi kako je izračunao vještak građevinske struke i 122.400,00 KM - vrijednost izrade projekta); iznos od 533.005,00 KM obuhvata stvarnu pretrpljenu štetu nastalu otuđenjem građevinskog materijala i opreme sa gradilišta i na osnovu upotrebe te opreme; a iznos od 6.892.898,61 KM predstavlja izmaklu korist tuženog na koju je računao i koja bi se ostvarila da je ugovor realizovan.

U toku postupka pokazalo se nespornim da je preduzeće „N.“ iz T. započelo izgradnju stambenoposlovnog kompleksa SPK „A.“ u T., da je zapalo u poteškoće, pa je gradnja stala, nakon čega je, na osnovu zaključenog ugovora (koji nije predmet ovog spora) sa tužiteljem, njemu prepustio dalju izgradnju. Zatim su tužitelj, kao udružilac sredstava - investitor i tuženi, kao udružilac sredstava - izvođač, dana 10.08.2012. godine, zaključili ugovor o izvođenju radova (zajedničkom ulaganju) radi dovršetka radova na navedenom stambenoposlovnom kompleksu. Radi nesmetanog i intenzivnog izvođenja radova, u duhu obostranog povjerenja i domaćinskog plaćanja, odredbom člana 9. tog ugovora, tužitelj - investitor se obavezao da će tuženom - izvođaču dati pozajmicu u iznosu od 1.000,000,00 EVRA, a da su članom 10. ugovorili da će sačiniti poseban aneks ugovora vezano za povrat pozajmice. Nije sporno da takav aneks nije nikada zaključen, te da je tužitelj izvršio ovu svoju obavezu tako što je na račun tuženog, dana 31.8.2012. godine uplatio iznos od 1.944.844,22 KM (protivrijednost ugovorenog iznosa u konvertibilnim markama). Takođe nije sporno da je tuženi tužitelju vratio samo dio ovog iznosa i da je u obavezi da vrati iznos od 1.861.834, 51 KM.

Na temelju takvog činjeničnog stanja, prvostepeni sud je utvrdio da potraživanje tužitelja prema tuženom iznosi 1.861.834, 51 KM (stav 1. prvostepene presude) i u tom dijelu ta presuda nije pobijana ni žalbom ni revizijom stranaka.

Nadalje je prvostepeni sud, na osnovu druge privremene situacije koju su ovjerile i potpisale obe parnične stranke, utvrdio da potraživanje tuženog prema tužitelju iznosi 253.947,91 KM (stav 2. prvostepene presude). Ni ovaj dio prvostepene presude nije pobijan žalbom, pa posljedično tome ni revizijom.

Imajući u vidu naprijed navedena utvrđenja, koja nisu sporna ni među parničnim strankama, prvostepeni sud je izvršio prebijanje međusobnih potraživanja, do iznosa od 253.947,91 KM (stav 3.), te stavom 4. svoje odluke obavezao tuženog da preostali dužni iznos od 1.607.886,60 KM isplati tužitelju sa pripadajućom zateznom kamatom.

Prvostepeni sud nalazi da su stranke zaključile ugovor o zajmu koji definiše odredba člana 557. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik RS“ br. 17/93, 3/96, 39/03, 74/04 – u daljem tekstu: ZOO), pa kako je tuženi taj iznos primio i nije ga vratio na poziv tužitelja, obavezuje ga, primjenom odredbe član 262. stav 1. i člana 557. ZOO, da ga vrati i to iznos, kako je naprijed navedeno, dobijen nakon izvršenog prebijanja međusobnih potraživanja, uz zakonsku zateznu kamatu, temeljenu na odredbi člana 562. stav 2. ZOO, počev od dana podnošenja tužbe, a odbija zahtjev za računanje kamate od 31.08.2012. godine do 11.07.2013. godine, cijeneći da u ugovoru od 10.08.2012. godine nije ugovoren rok vraćanja pozajmice, niti je zaključen pismeni aneks osnovnog ugovora kojim se trebalo urediti pitanje povrata pozajmice (stav 4. i 5. izreke).

U preostalom dijelu (iznad iznosa od 253.947,91 KM,) prvostepeni sud je odbio potraživanje tuženog iz protivtužbe (stavom 6. osnovne presude i dopunskom presudom) na temelju slijedećih utvrđenih činjenica: da su tužitelj i tuženi naprijed navedenim pravnim poslom ugovorili izvođenje radova zajedničkim ulaganjem – tužitelj obezbjeđenjem finansijskih sredstava u omjeru od 60% a tuženi u omjeru od 40% izvođenjem radova na objektu sa svojom radnom snagom, materijalima i pomoćnim materijalima, te ostalim elementima koji su neophodni za uspješan dovršetak objekta; tužitelj se obavezao da tuženom za izvođenje radova plati iznos iz

prihvaćene ponude od 06.02.2012. godine a to je 7.870.366,49 KM (uključen i PDV), a da će ukupan iznos biti umanjen za 40 % što predstavlja učešće druge ugovorne strane; da je tuženi tužitelju ispostavio I privremenu situaciju 15.01.2013. godine na iznos od 356.017,28 KM, koja je plaćena dana 08.02.2013. godine; zatim II privremenu situaciju dana 02.3.2013. godine, na iznos od 253.947,91 KM, koja je potpisana od strane rukovodioca radova, direktora tuženog, nadzornog organa i tužitelja kao investitora i koja nije plaćena; da je tuženi ispostavio III privremenu situaciju dana 14.03.2013. godine na iznos od 1.291.821,79 KM koji predstavlja razliku vrijednosti po ovoj situaciji od 1.647.839,07 KM i naplaćenog iznosa po I situaciji od 356.017,28 KM i ova privremena situacija nije plaćena; da su tuženi i tužitelj pismeno komunicirali vezano za naplatu iznosa po privremenim situacijama i da je tužitelj tražio vraćanje date pozajmice kako bi iz tih sredstava isplatio iznose sa privremenih situacija ili da tuženi sam iz date pozajmice izvrši naplatu iznosa navedenih u privremenim situacijama; da u vezi s tim nije postignut nikakav dogovor, pa je tuženi obustavio radove 15.3.2013. godine, zbog neplaćanja izvedenih radova po privremenim situacijama, slijedom čega je tužitelj, podneskom od 25.4.2013. godine, izjavio da raskida ugovor. Nalazeći da parnične stranke nisu postigle dogovor oko vrijednosti izvedenih radova (a mogli su formiranjem zajedničke komisije, ili sačinjavanjem primopredajnog zapisnika nakon raskida ugovora), a ta vrijednost se nije mogla odrediti ni na osnovu nalaza vještaka, koji je uzeo vrijednost koju navodi tužitelj i vrijednost koju navodi tuženi, pa sabiranjem i dijeljenjem dolazi do neke srednje vrijednosti, koja po prirodi stvari, ne odgovara vrijednosti stvarno izvedenih radova – prvostepeni sud odbija zahtjev tuženog preko iznosa od 253.947,91 KM. Nije prihvatio osnovanim ni dio zahtjeva koji se odnosi na isplatu iznosa od 122.400,00 KM na ime vrijednosti izrade dodatnog projekta (za 6. sprat, čija izgradnja je naknadno odobrena) i revizije projekta (čija isplata je odbijena dopunskom presudom), jer da je u vrijeme angažovanja tuženog na završetku stambenoposlovnog kompleksa u Trebinju već postojala elektronska verzija osnovnog projekta, da je tuženi imao samo neznatne troškove s naslova ove naknade (iznos od 9.276,00 KM, koji izdatak ne spori ni tužitelj) i da je preuzeo obavezu da o svom trošku uradi projekat dodatnog sprata, zajedno sa projektom vanjskog uređenja (koji projekat, vanjskog uređenja, nije urađen), te da izvrši reviziju kompletnog objekta. Pored toga odbija i zahtjev za naknadu stvarne štete (jer je temeljena na nalazu vještaka građevinske struke koji je vještačio samo na osnovu zapisnika tuženog i njegovog kazivanja, a ne na osnovu nekih drugih objektivnih i materijalnih dokaza - nije čak izlazio ni na lice mjesta) i izmakle koristi, jer da tuženi nije dokazao visinu ovog potraživanja, a osim toga da tužitelj nije kriv za raskid ugovora, jer je tuženi raspolagao sredstvima tužitelja, datim upravo iz razloga da bi izgradnja mogla nesmetano teći, pa da nije bilo nikakvog razloga da obustavi radove zbog neplaćanja privremenih situacija, koja obustava je uzrokovala raskid ugovora. Svoju odluku je temeljio na odredbama ZOO i odredbama Posebnih uzansi o građenju („Sl. list SFRJ“ br. 18/77 – u daljem tekstu: PUG) čiju primjenu su stranke, saglasno odredbi člana 1107. stav 1. ZOO, u vezi sa članom 2. PUG, ugovorile - članom 24. Ugovora o izvođenju radova od 10.8.2012. godine.

Ovakva činjenična utvrđenja i pravne stavove, prihvata i drugostepeni sud kada odlučuje o žalbi tuženog, pa potvrđuje prvostepenu presudu u pretežnom dijelu, s tim što djelimično usvaja žalbu, te tuženom priznaje i pravo na zateznu kamatu, na iznos od 253.947,91 KM, utvrđen kao potraživanje tuženog prema tužitelju, i to za period od 15.3.2013. do 11.7.2013. godine. Kako je ovo preinačenje upravo rezultat prihvatanja žalbenih navoda tuženog, i takva odluka njemu ide u korist - tuženi nema pravnog interesa, (jer je donesena na njegov zahtjev) da je pobija u ovom dijelu, pa se ovim dijelom drugostepene presude dalje neće baviti ni ovaj sud.

Odluka drugostepenog suda, u dijelu koji nije preinačen odlukom ovog suda, je pravilna i zakonita. Zasnovana je na činjeničnom stanju utvrđenom na osnovu materijalnih i drugih dokaza koji su provedeni pred prvostepenim sudom i koje, je suprotno tvrdnji revidenta, prvostepeni sud svestrano i temeljito analizirao i ocijenio, kakvu ocjenu je prihvatio i drugostepeni sud. Pravilno je utemeljena na relevantnim odredbama ZOO i PUG koje karakterišu i regulišu obligacionopravni odnos koji je nastao između parničnih stranaka, zaključenjem naprijed navedenog ugovora o zajedničkom ulaganju i njegovim raskidom. Drugostepeni sud je svoju odluku obrazložio jasnim i argumentovanim razlozima (član 191. stav 4. ZPP), dajući odgovore na relevantne žalbene prigovore (član 231. ZPP). Prema tome, ne stoje tvrdnje revidenta da su pri donošenju pobijane odluke povrijeđene odredbe člana 8, 191. stav 4. i 231. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 – u ostalom tekstu: ZPP).

Prvostepeni sud je u prvom dijelu obrazloženja svoje presude naveo sadržaj provedenih dokaza, a zatim iznio svoj zaključak o tome koje činjenice smatra utvrđenim, tako da ne stoji tvrdnja revidenta o postojanju kontradiktornosti u ocjeni dokaza od strane prvostepenog suda i da tu povredu nije sankcionisao ili ispravio drugostepeni sud.

Pri nametanju obaveze tuženom da tužitelju isplati novčani iznos (preostao nakon prebijanja), prvostepeni sud nije ograničio do kada će teći zatezna kamata. To, međutim, suprotno tvrdnji revidenta, ne čini prvostepenu presudu nezakonitom i nerazumljivom. Nema bojazni da ova kamata teče „dok je svijeta i vijeka“ kako se ističe u reviziji. Po svojoj prirodi, kao sporedno potraživanje, kamata traje samo dok traje i glavni dug. Savršeno je jasno da se zatezna kamata obračunava samo na glavni dug (glavnicu) i kada se on plati, nema više osnovice i mogućnosti obračuna kamata.

Nižestepeni sudovi nisu pogriješili kada su utvrdili da potraživanje tužitelja prema tuženom predstavlja iznos od 1.861.834,51 KM. Takvo utvrđenje tokom postupka, žalbom, a ni revizionim navodima ne spori ni tuženi. On je samo tvrdio da i on prema tužitelju ima nenaplaćena potraživanja, u vidu vrijednosti izvedenih radova i visini štete koju je pretrpio raskidom ugovora, pa da se ta potraživanja trebaju prebiti sa potraživanjem tužitelja, zbog čega je i ustao protivtužbom. Utvrđenje prvostepenog suda o osnovanosti potraživanja tuženog prema tužitelju u iznosu od 253.947,91 KM, takođe se ne osporava revizijom, a nisu ga stranke osporavale ni žalbom. Slijedom navedenog ni ovaj sud se dalje neće baviti ovim, neosporenim dijelom nižestepenih presuda.

Nije sporno da je ugovor o zajedničkom ulaganju radi dovršetka izgradnje stambenoposlovnog kompleksa u T. od 10.8.2012. godine – raskinut. Raskidom ugovora obe strane su oslobođene svojih obaveza, izuzev obaveze na naknadu eventualne štete (član 132. stav 1. ZOO). Ako je jedna strana izvršila ugovor potpuno ili djelimično, ima pravo da joj se vrati ono što je dala (član 132. stav 2. ZOO). Prema tome, tužitelj ima pravo da mu se vrati iznos od 1.861.834,51 KM koji je on dao tužitelju upravo u svrhu realizacije zaključenog ugovora o zajedničkom ulaganju (član 9. tog ugovora) i raskidom ugovora je to potraživanje dospjelo, bez obzira ima li ono karakter pozajmnice ili avansnog plaćanja, što navode revidenta o nedospjelosti ovog potraživanja čini neosnovanim. Drugačije rečeno, kada je došlo do raskida ugovora više nije važno što parnične stranke nisu posebnim aneksom regulisale pitanje vraćanja ovog iznosa i kakav karakter on ima, jer - i pod uslovom da je to sve bilo regulisano - raskid ugovora je uzrokovao prestanak svih, njime

preuzetih obaveza i nastupile su pravne posljedice iz citirane odredbe člana 132. stav 2. ZOO, što podrazumjeva pravo na vraćanje datog.

Odredbom člana 132. stav 3. ZOO je propisano da ako obje strane imaju pravo zahtijevati vraćanje datog (u konkretnom slučaju se pravo tuženog na vraćanje datog temelji na vrijednosti izvedenih a nenaplaćenih radova), uzajamna vraćanja obavljaju se po pravilima za izvršenje dvostranog ugovora. Pored toga, odredbom člana 122. PUG (čiju primjenu su, kako je naprijed rečeno, stranke ugovorile) je propisano da ako dođe do raskida ugovora, naručilac (ovdje takvo svojstvo ima tužitelj) je dužan da izvođaču (ovdje bi to bio tuženi) plati izvedene radove i u slučaju u kome je izvođač odgovoran za raskidanje.

Dakle, nema sumnje da je tužitelj u obavezi da tuženom naknadi vrijednost radova koji su izvedeni do raskida ugovora.

Po ovom osnovu nižestepeni sudovi su utvrdili potraživanje tuženog prema tužitelju u iznosu od 253.947,91 KM i ovo utvrđenje, kako je naprijed rečeno, nije ni sporno među parničnim strankama. Pravilno nižestepeni sudovi nalaze da tuženi nije dokazao da vrijednost radova koje je izveo do raskida ugovora, predstavlja vrijednost od 1.291.821,79 KM. Ovaj iznos je konstatovan samo na III privremenoj situaciji koja predstavlja jednostrani akt tuženog i samo na njemu (bez postojanja drugih dokaza) se nije mogla prihvatiti osnovanom ovakva tvrdnja. Visina vrijednosti izvedenih radova se nije mogla temeljiti niti na nalazu vještaka građevinske struke, koji nije snimio i obračunao vrijednost izvedenih radova, nego je do cifre od 908.874,93. KM, kako je naprijed navedeno, došao prostim matematičkim računanjem. Ovdje treba reći da je neosnovana tvrdnja revidenta da je vještak vrijednost izvedenih radova mogao računati po svojoj slobodnoj ocjeni, na osnovu odredbe člana 127. ZPP. Ova odredba se primjenjuje kada je u pitanju naknada štete, a ne kod obračuna vrijednosti stvarno izvedenih radova, zbog čega je, uostalom, i određeno provođenje dokaza vještačenjem i ona ovakvo postupanje dozvoljava samo sudu, a ne i vještaku, koji bi na osnovu znanja, kojim ne raspolaže sud, morao utvrditi pravu vrijednost, a ne po slobodnoj ocjeni.

Međutim, iz konačnog obračuna radova izvedenih od strane izvođača (tuženog) na stambenoposlovnom kompleksu u T. (kumulativno), zaključno sa 15.3.2013. godine (dan kada je tuženi obustavio izvođenje radova, nakon čega je uslijedio raskid ugovora), koji je sačinio, obradio i potpisao zakonski zastupnik tužitelja, direktor, Slavko Zekić, u aprilu 2013. godine – proizlazi da vrijednost tih radova iznosi 881.945,36 KM. Saslušan za tužitelja kao parničnu stranku direktor, S.Z. je na ročištu održanom 13.02.2015. godine, takođe izjavio da je tuženi na predmetnom gradilištu u periodu od 25.9.2012. godine do 15.3.2013. godine izveo radova u vrijednosti od 881.945,36. KM.

Na taj način tužitelj je priznao (i to priznanje nije kasnije porekao) da je tuženi po zaključenom ugovoru od 10.8.2012. godine izveo radove u vrijednosti od 881.945,36 KM. Prema tome, izvedene radove i njihovu vrijednost do tog iznosa (881.945,36 KM), tuženi nije morao dokazivati drugim dokaznim sredstvima, saglasno odredbi člana 125. stav 1. ZPP.

Kada se od naprijed navedenog, nespornog iznosa (881.945,36 KM) oduzme iznos od 356.017,28 KM, koji je tužitelj isplatio tuženom po ispostavljenoj I privremenoj situaciji, dobije se iznos od 525.928,08 KM. Nižestepenim presudama je već priznato potraživanje tuženog prema tužitelju, po osnovu izvedenih radova, u iznosu od 253.947,91 KM, pa je razliku do 525.928,08 KM, u iznosu od 271.980,17 KM, valjalo priznati ovom presudom.

Tuženi je po osnovu troškova koje je imao u vezi sa izradom projekta za nadogradnju šestog sprata i zbog revizije cijelog projekta zahtijevao isplatu iznosa od 122.400,00 KM, koliko je vještak građevinske struke rekao da bi ovi poslovi koštali. Ovaj zahtjev su nižestepeni sudovi odbili uz obrazloženje da je tuženi odredbom člana 17. tačka 14. ugovora, preuzeo obavezu da kao izvođač uradi projekat dodatnog sprata u svim fazama, te kompletnog objekta zajedno sa projektom vanjskog uređenja, te izvrši reviziju istoga na svoj teret, a osim toga da taj posao, prema iskazima saslušanih svjedoka i priloženoj materijalnoj dokumentaciji i nije toliko koštao.

Činjenica da je tuženi izradu navedenog projekta prihvatio uraditi na svoj teret, bez učešća tužitelja u tako nastalim troškovima, bila bi od značaja da je ugovor ostao na snazi. Međutim, kako je on raskinut i kako su nastupile pravne posljedice raskida iz člana 132. stav 2. i stav 3. ZOO – da svaka strana ima pravo da joj se vrati ono što je dala – a nesporno je da je urađeni dodatni projekat ostao na korištenje tužitelju, tuženi ima pravo na vraćanje iznosa utrošenog za njegovu izradu. Iz priložene materijalne dokumentacije i iskaza svjedoka G.Š. i R.T., te direktora tužitelja, S.Z., proizlazi da je projekat za dodatni sprat izrađen na osnovu postojećeg projekta za cijeli kompleks, ranijeg investitora AD „N.“ i da je za taj posao G.Š., koji je radio arhitektonsku fazu dodatnog projekta, B.Č., koji je uradio projekat vodovoda i kanalizacije dodatnog sprata i N.D., koja je uradila projekat elektroinstalacija, za obavljeni posao, isplaćeno po 2.000,00 KM svakom, te da je preduzeću „P. i.“ iz F., za urađenu reviziju projekta, isplaćen iznos od 3.276,00 KM. Dakle, ukupan izdatak tuženog po ovom osnovu iznosi 9.276,00 KM.

Slijedom izloženog valjalo je priznati tuženom potraživanje prema tužitelju i u iznosu od 9.276,00 KM, što zajedno sa naprijed utvrđenom vrijednošću izvedenih radova od 271.980,17 KM, čini ukupan iznos od 281.256,17 KM, koji je ovom presudom priznat tuženom kao potraživanje prema tužitelju i koji je valjalo prebiti sa potraživanjem tužitelja prema tuženom.

Neosnovani su navodi revizije da je tuženom u potraživanje prema tužitelju, temeljem odredbe člana 210. ZOO, trebalo priznati iznos od 122.400,00 KM (koliko je građevinski vještak izračunao da vrijedi izrada dopunskog projekta za izgradnju još jednog sprata i za reviziju projekta), jer da se tužitelj, objektivno, za taj iznos okoristio.

Sticanje bez osnova nastaje (član 210. stav 1. ZOO) kada neki dio imovine jednog lica pređe na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prijelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili u zakonu. Da bi se radilo o sticanju bez osnova moraju biti ispunjene određene pretpostavke. Prvo, mora nastupiti povećanje imovine na strani obogaćenog lica. Druga pretpostavka je da je došlo do smanjenja imovine na strani osiromašenog lica. Osiromašenje nastaje kao posljedica nekog izdatka na strani osiromašenog a u korist obogaćenog. Da bi se moglo govoriti o sticanju bez osnova, potrebno je da postoji uzročna veza između obogaćenja i osiromašenja. Treća pretpostavka je da za sticanje dobiti ne postoji punovažan pravni osnov.

U konkretnom slučaju, čak i pod uslovom da se tužitelj obogatio za iznos od 122.400,00 KM, ne stoji na drugoj strani osiromašenje tuženog za taj iznos. Tuženi je za izradu predmetnog dodatnog projekta utrošio samo iznos od 9.276,00 KM i samo taj dio njegove imovine je prešao u imovinu tužitelja, pa je samo taj iznos tužitelj dužan vratiti i to zbog nastupanja posljedica raskida ugovora, kako je naprijed objašnjeno, a ne po pravilima o sticanju bez osnova.

Nije sporno da je tuženi obustavio radove na izgradnji predmetnog stambenoposlovnog kompleksa u T., dana 15.3.2013. godine, zbog - kako kaže - neplaćanja iznosa iz II privremene situacije, koja je sačinjena 02.3.2013. godine i koju je, eventualno, saglasno odredbi člana 8. zaključenog ugovora, tužitelj trebao platiti upravo do tog datuma, 15.3.2013. godine. Prije toga

nije, u skladu sa odredbom člana 70. stav 3. PUG, ostavio tužitelju primjeren rok da ispuni tu obavezu. Po osnovu pozajmice tuženi je od tužitelja primio iznos od 1.944,844,22 KM. Svrha davanja ove pozajmice je bila da se omogući nesmetano i intenzivno izvođenje radova, kako je izričito definisano ugovorom. Tužitelj je svojim dopisima zahtjevao od tuženog da nastavi radove (i prije nego što ga je tuženi zvanično i pismeno obavjestio da ih prekida), pozivajući se na sredstva koja mu je uplatio upravo radi nesmetanog izvođenja radova.

Iz takvog stanja stvari, ne proizlazi da je tuženi (kao izvođač), imajući u vidu odredbu člana 70. stav 1. PUG, imao pravo da privremeno obustavi izvođenje radova, kako su ispravno zaključili i nižestepeni sudovi. Naime, kod naprijed utvrđenih činjenica nikako se ne može zaključiti da je tuženi postupcima naručioca (tužitelja) bio spriječen da izvodi radove ili da su postupci tužitelja izvođenje radova znatno otežali. Ovo i kod činjenice da tužitelj nije tuženom uplatio iznos iz II privremene situacije, budući da je tuženi raspolagao daleko većim sredstvima koja mu je tužitelj uplatio upravo da bi se radovi mogli intenzivno i nesmetano odvijati.

Dakle, tuženi nije u ugovorenom roku izvršio preuzete obaveze i pored činjenice da mu je tužilac uplatio ugovorenu pozajmicu. Štaviše, obustavio je izvođenje radova a za takvo postupanje nije imao razloga. Time je narušio ugovorenu dinamiku izvođenja radova i doveo u pitanje realizaciju čitavog projekta. Zato, suprotno revizionim navodima, nižestepeni sudovi nisu pogriješili kada su zaključili da je neosnovana obustava radova od strane tuženog bila osnovni razlog za raskid ugovora, odnosno da za raskid ugovora nije kriv tužitelj. Za ovakav zaključak su dali opširne jasne i argumentovane razloge koje u svemu prihvata i ovaj sud, a koji nisu dovedeni u sumnju revizionim navodima.

Kako tužitelj (kao naručilac, odnosno investitor) nije odgovoran za raskidanje ugovora, nema mjesta primjeni odredbe člana 123. PUG koja propisuje da je naručilac, ako je odgovoran za raskidanje ugovora, dužan izvođaču, pored izvedenih radova, platiti i pripremljeni materijal i opremu za ugrađivanje koji su ostali neugrađeni i da mu naknadi neamortizovanu vrijednost pripremljenih radova i izdatke za uređenje gradilišta. Pored toga, tuženi za zahtjevani iznos stvarne štete od 533.005,00 KM nije pružio nikakve materijalne dokaze, a ni iskazima svjedoka koje je on predložio, nije utvrđen ovaj iznos, niti je uopšte precizno i određeno naveo u čemu se ogleda ta šteta. Kako je vještak građevinske struke nalaz u ovom dijelu temeljio samo na tvrdnjama tuženog, ni taj nalaz nije mogao poslužiti kao osnov za utvrđivanje visine ove štete, pa takvom zahtjevu nije bilo moguće udovoljiti, i pod uslovom da je dokazano da je šteta zaista nastala i da je tužitelj odgovoran za njen nastanak.

Ovo tim prije što je tuženi obustavio radove na gradilištu i sam organizovao čuvarsku službu; ni nakon više opomena nije nastavio sa izvođenjem radova; niti je bio voljan da se formira komisija koja bi izvršila presjek stvarno izvedenih radova, napravila zapisnik o primopredaji i zapisnik o količini i vrsti preostalog materijala; te da je tužitelj na gradilište ušao tek posredstvom suda (kada je pokrenuo spor za smetanje posjeda i u tom postupku ishodio privremenu mjeru). Proizlazi da tužitelj objektivno jedno vrijeme nije bio u situaciji da utiče ili spriječi nastanak štete na sredstvima rada tuženog i eventualno zaostalom materijalu. Uostalom, tuženi navodima revizije i ne pobija nižestepene odluke u ovom dijelu, niti navodi posebne razloge zbog kojih smatra da bi one i u ovom dijelu bile nepravilne i nezakonite.

Nižestepeni sudovi nisu pogriješili ni kada su odbili zahtjev tuženog koji se odnosi na naknadu štete po osnovu izmakle koristi u iznosu od 6.892.898,61 KM. Iz svega proizlazi da se ovim iznosom traži izgubljena dobit koju bi tuženi, saglasno odredbama zaključenog ugovora o zajedničkom ulaganju, ostvario da je ugovor u cjelini realizovan i da je zajedno sa tužiteljem izvršio

prodaju stanova i poslovnih prostora. Međutim, ugovor nije realizovan. Došlo je do njegovog raskida. To podrazumjeva da tuženi nije uložio sredstva u njegovu realizaciju iz koje bi se mogla ostvariti dobit prodajom stanova i poslovnih prostora. Stoga je njegov zahtjev u ovom dijelu neosnovan, čak i pod uslovom da je tužitelj odgovoran za raskid ugovora (a nije kako je naprijed objašnjeno). Za odbijanje ovog dijela zahtjeva nižestepeni sudovi su dali opširno i valjano obrazloženje, koje nije dovedeno u sumnju revizionim navodima, kojima se izričito i ne pobija odluka u ovom dijelu.

Navodi revizije kojima tužitelj daje svoju ocjenu provedenih dokaza, analizirajući privremene situacije i uz njih priloženu dokumentaciju, izvodeći neku svoju računicu (o čemu se nije raspravljalo pred prvostepenim sudom niti je isticano u žalbi), predstavljaju tvrdnju da je pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, što nije razlog za izjavljivanje revizije (član 240. stav 2. ZPP), pa se sud tim navodima i nije mogao baviti.

Ni ostali navodi revidenta, osim u dijelu povodom kojeg su nižestepene presude preinačene, nisu od uticaja na pravilnost i zakonitost pobijane presude, slijedom čega je odlučeno kao u izreci na osnovu odredbe člana 250. stav 1. i člana 248. ZPP.

Kada sud preinači ili djelimično preinači odluku protiv koje je podnesen pravni lijek, saglasno odredbi člana 397. stav 2. ZPP, odlučiće o troškovima cijelog postupka. Troškovi se dosuđuju prema uspjehu u parnici. Stranka koja u cjelini izgubi spor dužna je da protivnoj strani naknadi troškove, a u slučaju djelimičnog uspjeha naknađuje se samo srazmjerni dio troškova (član 386. stav 1. i 2. ZPP). Tužitelj je u ovom sporu (imajući u vidu stavljeni zahtjev i ovom presudom konačno dosuđeni iznos, uspio u postupku sa 83%. Troškovi postupka koje je imao bili su nužni (član 387. stav 1. ZPP) za dokazivanje osnova i visine spornog potraživanja, te za odbranu od stavljenog protivtužbenog zahtjeva. Prvostepeni sud je pravilno troškove postupka tužitelja obračunao u ukupnom iznosu od 42.510,00, od čega mu, srazmjerno uspjehu u parnici, pripada naknada u iznosu od 35.283,30 KM.

U sporu je djelimično uspio i tuženi, sa 17%. Njegovi troškovi se odnose na zastupanje po punomoćniku, advokatu i obračunati primjenom Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“ br. 8/05) iznose: za sastav odgovora na tužbu sa protivtužbom 2.000,00 KM, isti iznos za sastav odgovora na predloženu mjeru obezbjeđenja, za zastupanje na sedam ročišta na kojima se raspravljalo i dva koja su odložena, ukupan iznos od 16.000,00 KM, za sastav žalbe i revizije po 3.000,00 KM, što sa paušalom od 25% i PDV od 17% daje vrijednost od 38.025,00 KM, te sa troškovima vještačenja od 1.200,00 KM čini ukupan iznos troškova od 39.225,00 KM. Po istom obrascu, kao i tužitelju, slijedom citiranih zakonskih odredbi, tuženom pripada naknada tih troškova u iznosu od 6.668,25 KM, to jeste 17% od ukupno obračunatog iznosa. U spisu nema dokaza da je tuženi platio bilo kakve takse pa mu po tom osnovu nisu ni dosuđeni troškovi.

S obzirom na naprijed utvrđeno činjenično stanje u vezi sa troškovima postupka, primjenom pravila procesnog prebijanja parničnih troškova (35.283,30 KM, troškovi tužitelja – 6.668,25 KM, troškovi tuženog), obavezan je tuženi da tužitelju naknadi troškove postupka u iznosu od 28.615,05 KM.

Predsjednik vijeća
Staka Gojković

Za tačnost otpravka ovjerava
rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić